

Antecedents

Catalunya posseeix una gran riquesa pel que fa al seu patrimoni musical, tan respecte al repertori compositiu dels seus mestres de capella, organistes i músics que es conserva en nombrosos arxius i biblioteques, com a la ingent varietat del seu repertori iconogràfic amb representacions musicals, preservat en els principals museus de la geografia catalana, així com també en allò que fa referència al repertori musical de la tradició oral, el qual va ser objecte de nombroses missions folklòriques durant la primera meitat del segle XX i es conserva en diversos dipòsits documentals.

Les primeres iniciatives encaminades a la restitució de la història i la memòria musical de Catalunya es van centrar en la identificació i l'estudi del cant popular, mitjançant la recerca de materials procedents de la tradició oral, i en la publicació dels primers estudis i edicions de repertori musical adquirit i preservat pels principals arxius i biblioteques del país.

La primera dècada del segle XX va palesar el desvetllament d'una consciència patrimonial que marcà el ritme de les primeres actuacions orientades a la identificació, la preservació i l'estudi del patrimoni històric, documental i artístic de Catalunya. D'aquesta manera es fundaren tres institucions capdavanteres en la voluntat de contribuir a la preservació i coneixement del patrimoni: la Junta de Museus de Barcelona (1907), l'Institut d'Estudis Catalans (1907) i la Biblioteca de Catalunya (1911), les quals es veieren potenciades per la Mancomunitat de Catalunya (1914-1923), amb el concurs de personalitats com Enric Prat de la Riba, Josep Pijoan i Soteras i Josep Puig i Cadafalch.

En el terreny de la Musicologia, l'aparició de figures com Felip Pedrell (1841-1922) i Francesc Pujol (1878-1945), van col·laborar a desvetllar la consciència patrimonial des d'institucions pioneres com l'Orfeo Català (1891) i la Biblioteca de Catalunya (1907). Passada la Guerra Civil (1936-1939), i gràcies al captament de personalitats com Higiní Anglès (1888-1969) i Miquel Querol (1912-2002), els estudis sobre història de la música van fer la seva entrada a la universitat catalana, mitjançant un procés que, posteriorment, Oriol Martorell (1927-1996) i Francesc Bonastre (1944-2017), van saber liderar, respectivament des de la UB i la UAB. El reconeixement científic i social de la Musicologia va propiciar el sorgiment de noves institucions que en van impulsar els seus estudis i recerques, com el Instituto Español de Musicología (1943), el Museu de la Música de Barcelona (1946), el Centre de Documentació Musical de la UAB (1973), la Societat Catalana de Musicologia de l'IEC (1974) o l'Institut de Musicologia Josep Ricart i Matas (1980).

Felip Pedrell (1841-1922), desvetllador de la consciència sobre el patrimoni musical

Quan el 1894 Felip Pedrell escrivia «la antigua música española, desgraciadamente, muy poco estimada por la sencilla razón de que no es conocida, nos reserva grandes sorpresas»,¹ a banda de palesar la seva consciència del desconeixement general que, a finals del segle XIX, hom tenia del repertori dels antics mestres de capella i organistes, manifestava el seu ferri compromís amb la recuperació del patrimoni musical hispànic. El seu capteniment quedà recollit en els seus assaigs «Los músicos españoles antiguos y modernos en sus libros o escritos sobre la música»,² previs a l'edició del seu ideari *Por nuestra música*.³ Pedrell, talment com Baltasar Saldoni,⁴ fou el primer musicòleg català que compregué la necessitat d'elaborar un diccionari biogràfic d'àmbit peninsular.⁵ El seu anhel per la recuperació del repertori el menà a publicar l'antologia *Hispaniæ Schola Musica Sacra*,⁶ les *Opera Omnia* de Tomás Luis de Victoria,⁷ i el *Cancionero Musical Popular Español*.⁸

L'ideari pedrellià arrelà en els seus deixebles i planà damunt d'una institució senyera en el país des de finals del segle XIX: l'Orfeó Català, fundat per Lluís Millet i Amadeu Vives el 1891.

De l'arxiu-biblioteca de l'Orfeó Català (1891) al Centre de Documentació de l'Orfeó Català (2012)⁹

L'Orfeó Català, fundat per Lluís Millet i Amadeu Vives el 1891, va comptar des dels seus orígens amb l'entusiasta col·laboració de Francesc Pujol (1878-1945), responsable de la organització de la biblioteca i arxiu, i principal recopilador dels molts dels fons i col·leccions documentals que actualment custodia el CEDOC. Pujol fou mestre auxiliar, sotsdirector, bibliotecari i arxiver de l'Orfeó Català entre 1901 i 1940. La fervent consciència patrimonial i musicològica de Pujol el van menar a adquirir un gran nombre de

¹ *Hispaniæ Schola Musica Sacra*, III (1894), p. XLVI.

² Plecs solts de la revista *La Ilustración Musical Hispano-Americana* (Barcelona, 1888-1896). Només es publicaren les primeres 128 pàgines, 1888.

³ *Por Nuestra Música*. Barcelona: Imp. de Henrich y C^a, 1891.

⁴ *Diccionario biográfico-bibliográfico de efemérides de músicos españoles*. Madrid: Imp. A. Pérez Dubrull, 1868-1881, 4 vols.

⁵ *Diccionario biográfico y bibliográfico de músicos y escritores de música españoles, portugueses é hispanoamericanos antiguos y modernos, acopio de datos y documentos para servir á la Historia del arte musical en nuestra nación*. Barcelona: Tip. de V. Bergós y Feliu, 1897. Comprèn les lletres A-G.

⁶ Barcelona: Juan Bta. Pujol y C^a, 1894-1897. Els vuit volums contenen música d'A. de Cabezón, R. de Ceballos. C. de Morales, F. Guerrero, J. Ginés Pérez, T. de Santa Maria, T. L. de Victoria.

⁷ *Tomæ Ludovici Victoria /Abulensis/ Opera Omnia, /ornata a Philippo Pedrell*. Ed. Breitkopf und Härtel. Leipzig, 1902-1913.

⁸ Valls: Imp. E. Castells, 1918-1922, 4 vols.

⁹ La redacció d'aquest apartat ha comptat amb la col·laboració de Marta Grassot, responsable del CEDOC.

Fontes Musicæ Cataloniæ

Portal del Patrimoni Musical Català

manuscrits per a la biblioteca de l'Orfeó i a avançar-se als mateixos F. Pedrell i H. Anglès, en la transcripció de repertoris de reconeguts polifonistes dels segles XVI i XVII.¹⁰

L'Orfeó Català contribuí de forma decisiva a la recuperació del repertori musical, mitjançant la publicació de la *Revista Musical Catalana* (1904-1936)¹¹ i l'inici de l'*Obra del Cançoner Popular de Catalunya* el 1922 sota la direcció de Francesc Pujol, gràcies a la Fundació Concepció Rabell i Civils creada pel mecenes Rafael Patxot i Jubert. Aquella iniciativa permeté posar el fil a l'agulla en la recuperació del patrimoni de la cançó popular i tradicional.¹²

En el decurs del segle XX els fons bibliotecari i documental de l'Orfeó Català va donar pas a la creació del Centre de Documentació de l'Orfeó Català (CEDOC), el qual a més de gestionar la documentació històrica de la biblioteca i arxiu, també és responsable de gestionar la documentació activa que genera la Fundació Orfeó Català Palau de la Música Catalana.

Actualment el fons històric del CEDOC custodia una trentena de fons privats de diversos intèrprets, compositors i directors com Francesc Pujol, Lluís Millet i Pagès, Josep Rodoreda, Amadeu Vives, Carles G. Vidiella, Maria Canals, Antoni Nicolau, Lluís Romeu, Emili Vendrell, Josep A. Clavé, Pep Ventura, Juli Garreta..., així com un voluminós arxiu relatiu a l'activitat històrica de l'Orfeó Català. Entre els seus fons cal destacar també la col·lecció de música manuscrita que abasta des de l'edat mitjana fins al segle XX amb partitures originals de compositors com Antoni Soler, Carles Baguer, Francesc Valls, Ferran Sor, Joaquim Malats, Frederic Mompou, Enric Granados, Isaac Albéniz, entre d'altres.

Destaquem també per la seva singularitat la col·lecció de programes de concert de l'Orfeó Català (des de 1891) i del Palau (des de 1908), així com un extens fons fotogràfic, amb més de 20.000 imatges, que documenten l'activitat del Palau i l'Orfeó Català.

¹⁰ F. Pujol va presentar una «Col·lecció de transcripcions» d'obres polifòniques de J. Pujol, F. Pujol, J. Orich, Milans, R. Coloma, P. Vila, Cubells, Cots, J. Reig, Riquet i Fletxa, sota el lema "Músichs vells de la terra" al concurs de la Festa de la Música Catalana de 1905.

¹¹ F. Pedrell hi publicà la sèrie *Músichs Vells de la terra*, entre 1904 i 1910.

¹² La col·lecció de materials superava els 40.000 documents el 1936. Hi col·laboraren entre d'altres, Joan Amades, Higiní Anglès, Josep Barberà, Pere Bohigas, Palmira Jacquetti, Joan Llongueras, Francesc Pujol, Joan Puntí, Joan Sala, Baltasar Samper i Joan Tomàs.

La Biblioteca de Catalunya (1907) i la seva Secció de Música (1917)¹³

La creació de la Biblioteca de Catalunya, el 1907, nascuda sota l'empareda de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), acomplia en l'ideari d'Enric Prat de la Riba les funcions pròpies d'una verdadera biblioteca nacional. Entre la seva creació, el 1907, i la seva obertura al públic, el 1914, la biblioteca de l'IEC s'havia nodrit de notabilíssimes col·leccions bibliogràfiques i documentals, entre les quals, la biblioteca musical de Joan Carreras i Dagas, adquirida per la Diputació de Barcelona a instàncies dels informes de Francisco Asenjo Barbieri i Felip Pedrell, el 1892. La Junta de Museus de Barcelona –primera dipositària d'aquell riquíssim fons bibliogràfic i documental– encarregà la seva catalogació a Felip Pedrell i a Francesc Pujol, «ja que tants estudis han fet tots dos sobre la música de la nostra terra»;¹⁴ aquell darrer optà, però, per renunciar a l'encàrrec, que va ser assumit íntegrament pel primer. Pedrell completà la seva missió amb l'edició, entre 1908 i 1909, dels dos volums del catàleg.¹⁵

El 1914 la Biblioteca de Catalunya (BC) obria les seves portes al públic i creava, sota l'impuls de Felip Pedrell, el seu Departament de Música. Jordi Rubió, director de la BC, oferí la direcció del departament a Higini Anglès (1888-1969), que en fou el responsable entre 1917 i 1958. Poc abans de l'esclat de la Guerra Civil, Robert Gerhard fou nomenat bibliotecari interí i el 1938 constava en qualitat de bibliotecari oficial primer de la Secció de Música Moderna. El 1936, en ple inici d'aquella època convulsa, ingressà a la BC el fons antic de la catedral de Barcelona, en el marc de les actuacions de salvaguarda dels documents patrimonials.

La presència d'H. Anglès donà un impuls determinant a la consciència de la recuperació del patrimoni, gràcies a les seves nombroses i destacades contribucions, com la recuperació de les obres de Mateu Fletxa oncle, Joan Brudieu, Joan Pujol, Joan Baptista Cabanilles, al costat d'estudis de conjunt com la imprescindible *La música a Catalunya fins al s. XIII*.¹⁶ Josep Maria Llorens, deixeble d'H. Anglès, succeí a aquest darrer en la plaça de conservador de la Secció de Música entre 1958 i 1973.

¹³ La redacció d'aquest apartat ha comptat amb la col·laboració de Rosa Montalt, cap de la Secció de Música de la Biblioteca de Catalunya.

¹⁴ Francesc BONASTRE, "Les primeres col·leccions de música a la Biblioteca de Catalunya: els fons Carreras i Dagas i el fons Felip Pedrell", *Conferències en el centenari de la Biblioteca de Catalunya (1907-2007)*. Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 2008, p. 30-32.

¹⁵ L'encàrrec preveia la redacció d'un «catàleg monumental il·lustrat, amb comentaris crítics i il·lustracions musicals.» Vegeu PEDRELL, Felip. *Catàleg de la Biblioteca Musical de la Diputació de Barcelona*. Barcelona, 1908, vol. I, p. 9-15.

¹⁶ Barcelona: Institut d'Estudis Catalans – Biblioteca de Catalunya, 1935.

Fontes Musicæ Cataloniæ

Portal del Patrimoni Musical Català

La Secció de Música de la BC va rebre una nova embranzida gràcies a la incorporació de la bibliotecària Joana Crespi el 1983, la qual va dur a terme una intensa labor d'ordenació i catalogació dels fons musicals de la institució. El seu entusiasme renovador en la gestió del patrimoni escrit de la Secció de Música l'assumí Maria Rosa Montalt des de 2006, la qual s'havia incorporat a la institució en qualitat de bibliotecària especialitzada en música el 1987.

La nova Llei 3/1981 de biblioteques del Parlament de Catalunya atorgà a la BC la condició de biblioteca nacional, la qual cosa la convertí en al receptora, conservadora i difusora del dipòsit legal dels documents impresos a Catalunya. D'altra banda, a partir de l'aprovació de la Llei 9/1993 del Parlament de Catalunya sobre patrimoni cultural català, la BC es va reestructurar en quatre grans unitats, entre elles, la Unitat Bibliogràfica en la que es va integrar la Secció de Música, que passà a centrar la seva gestió en la música notada, col·leccions i fons personals. A banda dels tresors patrimonials dels fons històrics, la BC compta avui amb més de cent vuitanta fons i col·leccions personals de compositors, intèrprets, ballarins, musicòlegs, crítics i pedagogs, alhora que esdevé el principal centre catalitzador del patrimoni musical de Catalunya.¹⁷

L'Instituto Español de Musicología (1943-1984), Unidad Estructural de Investigación – Musicología de la Institución Milà i Fontanals, IFM-CSIC (1984-1994), Departament de Musicologia de la IMF (1994-2009), i Àrea de Musicologia, Departament de Ciències Històriques: Estudis Medievals, Història de la Ciència, Musicologia, IMF-CSIC (2010...)¹⁸

El 1943 es creava a Barcelona, l'Instituto Español de Musicologia (IEM) del CSIC, amb el mateix Higiní Anglès al capdavant de la nova institució, el qual comptà amb un excel·lent equip de col·laboradors.¹⁹ Des de l'IEM, H. Anglès creà la col·lecció *Monumentos de la Música Española* –amb la voluntat d'editar el repertori musical hispànic més destacat dels segles XV al XVIII²⁰– i edità la revista *Anuario Musical* a partir

¹⁷ CRESPI, Joana. "Els arxius musicals de la Biblioteca de Catalunya", a Jorge de PERSIA (Coord.) *En torno al Patrimonio Musical en Cataluña*. Madrid: Ed. de la Coria, 2001, p. 29-56; MONTALT, Maria Rosa. "Cent anys de patrimoni musical a la Biblioteca de Catalunya, 1908-2008", *2n Congrés Internacional de Música*. Barcelona: Consell Català de la Música, 2013, p. 626-631; i MONTALT, Maria Rosa i CRUELLES, Pol. "La Secció de Música de la Biblioteca de Catalunya: de seu d'estudis musicològics a centre de referència musical", *14es Jornades Catalanes d'Informació i Documentació*. Barcelona: Ateneu Barcelonès, 3-4 de març de 2016 <<http://www.cobdc.net/14/CID/wp-content/uploads/comunicacions/seccio-musica-bib-catalunya.pdf>>.

¹⁸ La redacció d'aquest apartat ha comptat amb la col·laboració de María Gembero-Ustárriz i Emili Ros-Fàbregas, investigadors del Departament de Musicologia de la IMF-CSIC.

¹⁹ Cal destacar, entre els del primer moment, Hans Spanke, Francesc Pujol, Miquel Querol, Josep Romeu, Francesc Baldelló, Marius Schneider, Santiago Kastner, Joan Tomàs, Emili Pujol, P. José Antonio Donostia i Josep Subirà.

²⁰ Així ho expressava en el seu prefaci per a *La música en la Corte de los Reyes Católicos* (Barcelona: CSIC, 1941, vol. I, p. 6), al qual succeïren *La música en la Corte de Carlos V* (1944), *Los seys libros del Delphin de musica de cifra para tañer vihuela* de Luis de Narváez (1945), *la Recopilación de sonetos y villancicos a quatro y a cinco de Juan Vazquez* (1946), el *Cancionero Musical de Palacio* (1947), les

Fontes Musicæ Cataloniæ

Portal del Patrimoni Musical Català

de 1946. El 1968 es creà la Institució Milà i Fontanals (IMF-CSIC) per aglutinar els centres d'Humanitats del CSIC existents aleshores a Catalunya. L'Instituto Español de Musicología fou dirigit posteriorment per Miquel Querol (1969 a 1982) –iniciador dels estudis sobre el barroc musical hispànic– i Josep Maria Llorens (1982 a 1984).

La reestructuració estatal dels centres de recerca del CSIC va fer que el fins llavors Instituto Español de Musicología es convertís en la Unidad Estructural de Investigación (UEI)-Musicología de la Institución Milà y Fontanals. La nova UEI de Musicología del CSIC seguí sent dirigida per Josep Maria Llorens (1984 a 1988), a qui succeïren José Vicente González Valle (1988 a 1998), Josep Pavia i Simó (1999) i Antonio Ezquerro Esteban (2000-2009), comptant amb la presència dels investigadors Josep Martí i Pérez, Mariano Lambea Castro i Luis Antonio González Marín.²¹ A partir d'aquesta nova etapa la UEI-Musicología esdevingué la seu del *Répertoire International des Sources Musicales* (RISM) a Espanya.²²

A partir de 2010, el CSIC integrà Musicología en el nou Departament de Ciències Històriques: Estudis Medievals, Història de la Ciència, Musicología de la IMF. L'Àrea de Musicología de la Institució Milà i Fontanals del CSIC ha rebut les incorporacions dels investigadors María Gembero-Ustárroz (2007) i Emili Ros-Fàbregas (2009), així com de la investigadora ICREA Tess Knighton (2011). Actualment, la recerca musicològica de la IMF-CSIC en el Departament de Ciències Històriques es canalitza mitjançant dos grups de recerca: 'Música i societat' (María Gembero-Ustárroz, coord., Tess Knighton i Emili Ros-Fàbregas, amb l'incorporació de David R. M. Irving a partir de març del 2019) i 'Recuperació del patrimoni musical històric' (Antonio Ezquerro i Luis Antonio González Marín, coord.).

El Museu de la Música de Barcelona (1946)

La gènesi de la creació del Museu de la Música cal remuntar-la al 1932, quan amb motiu de la cessió en dipòsit d'una important col·lecció d'instruments musicals antics a la Junta de Museus de Barcelona, s'habilità un pavelló de l'Exposició de Montjuïc, amb el nom de Pavelló Albèiz, com a futur Museu d'Instruments de Música Antics. Tanmateix, però, aquella col·lecció fou finalment reclamada i el projecte no

---

opera omnia de Cristóbal de Morales, Francisco Guerrero i Tomás Luis de Victoria, i un llarg llistat de publicacions musicals que en l'actualitat sobrepassa la vuitantena de volums.

²¹ GONZÁLEZ VALLE, José Vicente. "Pasado y presente del Instituto Español de Musicología (hoy Unidad Estructural de Investigación-Musicología) del Consejo Superior de Investigaciones Científicas (1943-1993)", *Anuario Musical*, 48 (1993), p. 3-10; i GONZÁLEZ VALLE, José Vicente; LAMBEA, Mariano; LLORENS, Josep Maria; MARTÍ I PÉREZ, Josep; PLAZA-NAVAS, Miquel-Àngel; QUEROL, Miguel. "Mesa redonda II: El Instituto Español de Musicología del CSIC a través de los 50 años de su historia", *Anuario Musical*, 49 (1994), p. 240-272.

²² EZQUERRO ESTEBAN, Antonio. "RISM-España (Répertoire International des Sources Musicales): importancia del proyecto y alcance de sus actividades. La redacción central de Barcelona", *Anuario Musicals* 49 (1994), p. 273-277.

Fontes Musicæ Cataloniæ

Portal del Patrimoni Musical Català

es va poder acomplir. L'ampliació i transformació de l'Escola Municipal de Música en Conservatori Superior Municipal de Música el 1944, va afavorir la creació definitiva del Museu de la Música. Inaugurat el 1946 sota la direcció de Josep Ricart i Matas (1893-1978), a la seu del mateix Conservatori Superior, el Museu de la Música ha esdevingut un organisme imprescindible pel que es refereix a la preservació i l'estudi del patrimoni organològic. Manuel Valls succeí Josep Ricart i traslladà la seu del museu de l'àtic del Conservatori Superior Municipal de Música a l'antic palau modernista del Baró de Quadras, a l'eixample barceloní. El 1983 se'n feu càrrec Romà Escalas i Llimona, el qual creà un equip professional d'experts i publicà el Catàleg del Museu el 1991.²³

El 2007 es traslladà a L'Auditori de Barcelona, amb un nou discurs museogràfic i una presentació renovada de les seves col·leccions d'instruments i documents musicals. A partir de 2012 Jaume Ayats i Abeyà en fou nomenat director. El museu compta amb més d'una vintena de fons musicals, personals i de diverses institucions.

El Centre de Documentació Musical (1973-1979) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i L'Institut de Documentació i d'Investigació Musicològiques Josep Ricart i Matas (1980-2016) de la UAB i la RACBASJ

El Centre de Documentació Musical (CDM) de la UAB va veure la llum gràcies a la iniciativa dels professors Francesc Bonastre i Antonio Martín Moreno,²⁴ els quals conjuntament amb els estudiants que cursàvem els estudis universitaris de l'Àrea de Música del Departament d'Art, van propiciar la formació d'un equipo de investigació orientat cap a la catalogació i l'estudi dels fons de manuscrits musicals catalans. En el curs dels anys 1975 a 1978, van formar part d'aquell equip d'investigadors incipients, Mayra Fa, Maria Vila-Coro, Carme Rumeu, Esther Griera, Joan Bagüés, Josep M. Vives i Josep Maria Gregori.

La primera labor investigadora d'aquell equip va ser emprendre, entre 1975 i 1981, la catalogació i microfilmació del fons musical de la catedral de Tarragona. Les intervencions de l'equip del CDM entre 1976 i 1980 es van centrar en la catalogació dels fons musicals de Santa Maria del Pi (Barcelona), Santa Maria de la Geltrú, Sant Esteve d'Olot, Santa Pau dels Arcs i Sant Joan de les Abadesses.²⁵ Els treballs del

²³ *Museu de la Música 1/Catàleg d'instruments* [Direcció musicològica i coordinació general de Romà Escalas i Llimona]. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1991.

²⁴ Professor del Departament d'Art de la UAB entre 1973 i 1978.

²⁵ BONASTRE, Francesc. "La labor de documentación musical del IDIM de la UAB", *Anuario Musical*, 49 (1994), p. 299-300.

CDM van suposar l'obertura de noves línies de recerca en el terrenys de la metodologia de la catalogació de manuscrits musicals.²⁶

La labor realitzada pel CDM va ser recollida i continuada per l'Institut de Documentació i d'Investigació Musicològiques Josep Ricart i Matas (IDIM), creat el 1980 amb el concurs de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi (RACBASJ) i la UAB, prèvia ordre ministerial del 6 de juny de 1979, sota la direcció del professor Francesc Bonastre i Bertran.²⁷ Durant la dècada dels anys 1980 l'IDIM esdevingué una institució pionera en el conjunt de l'Estat Espanyol i l'única dedicada de forma exclusiva al conreu de la musicologia catalana.²⁸

Pel que fa a la labor realitzada en el camp de l'arxivística musical, la posada en marxa de l'IDIM va permetre completar, el 1981, la microfilmació del fons de manuscrits musicals de la catedral de Tarragona i iniciar el procés de fitxatge i microfilmació del fons de l'església parroquial de Canet de Mar, que culminà el 1982.

Durant el desembre de 1982 l'IDIM va organitzar i acollir en la seva seu el *I Simposio Nacional sobre Archivística y Documentación Musical*. Entre 1983 i 1984, mitjançant un conveni institucional entre l'IDIM i la BC, i gràcies a un projecte d'investigació subvencionat, es procedí a efectuar la primera fase de la catalogació del fons musical Joan Carreras i Dagas de la Biblioteca de Catalunya.

Amb l'ajut de dos projectes subvencionats per la CIRIT es va iniciar la catalogació del fons de Santa Maria de Vilafranca del Penedès, conservat al Museu del Vi (Vinseum), mentre, d'altra banda, el 1987, es començà a treballar, en una primera fase, en la col·lecció de manuscrits musicals de la catedral de Tortosa.²⁹ Des de 2002, l'IDIM va canviar la seva antiga denominació per la d'Institut de Musicologia "Josep Ricart i Matas" de la RACBASJ, amb un conveni específic amb la UAB. Des d'aquell moment, les tasques de descripció dels fons musicals que havia desenvolupat l'antic IDIM van ser assumides pel nou projecte IFMuC, sorgit del si de l'Institut i connectat amb la docència sobre patrimoni musical del Departament d'Art i Musicologia de la UAB.

²⁶ La metodologia descriptiva del primer catàleg del fons de la catedral de Tarragona (1977) serví de model a les edicions dels primers catàlegs de manuscrits musicals que es van publicar a Espanya a partir de la dècada de 1980.

²⁷ BONASTRE, Francesc. "L'Institut de Documentació i d'Investigació Musicològiques Josep Ricart i Matas", *Estudis oferts a Josep Ricart i Matas en la commemoració del centenari del seu naixement (1893-1993)*. Barcelona: Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, 1993, p. 85-91.

²⁸ L'ICCMU, Instituto Complutense de Ciencias Musicales, es va crear el 1989.

²⁹ GREGORI, Josep Maria. "La catalogació dels arxius musicals de Catalunya, una de les línies de recerca de l'IDIM de la UAB", *I Congrés de Música a Catalunya*. Barcelona: Consell Català de la Música, 1994, p. 863-865.

A mitjan 2016, un any abans del traspàs del seu impulsor i director, Francesc Bonastre i Bertran (1944-2017), l'Institut de Musicologia "Josep Ricart i Matas" va ser clausurat de forma unilateral per ordre de la RACBASJ, amb gran consternació i perplexitat per part dels seus membres –tots ells professors de la UAB i acadèmics corresponents de la RACBASJ. Des de llavors l'esmentada institució alberga el fons bibliogràfic i documental de l'antic Institut.³⁰

El Centre de Documentació Musical de Catalunya de la Generalitat de Catalunya (1983-2005)

El 1983 la Generalitat de Catalunya creà el Centre de Documentació Musical de Catalunya, instal·lat al Jardí dels Tarongers, antiga residència del mecenes Josep Bartomeu i Granel, amb l'objectiu de recupear, conservar i facilitar l'accés el patrimoni musical de Catalunya.³¹

El centre fou creat a partir de l'adquisició del fons bibliogràfic i documental de Josep Subirà, amb més de 12.000 volums, i acollí documentació musical d'E. Granados, E. Morera, J. Comellas, els germans Lamote de Grignon, entre d'altres, així com els fons fotogràfics d'E. Bosch i P. Barceló. El Centre de Documentació Musical de Catalunya fou dirigit des de la seva fundació, fins 1993, per Montserrat Albet, i entre 1994 i 2000 per Salvador Pueyo.

El 2005, amb motiu de la seva clausura per la mateixa Generalitat de Catalunya, els seus fons bibliogràfics i documentals van passar a la Biblioteca de Catalunya.

* * *

A banda de les iniciatives institucionals suara esmentades, cal fer destacar el paper actiu del **Monestir de Montserrat** pel que fa a la recuperació del repertori compositiu dels seus mestres de capella. Entre 1930 i 1936, gràcies als treballs del P. David Pujol (1894-1979), van veure la llum els cinc primers volums de la col·lecció *Mestres de l'Escolania de Montserrat*, dedicats a l'obra compositiva de Joan Cererols, Miquel

³⁰ MILLET i LORAS, Maria Dolors. "La biblioteca del Institut de Documentació i d'Investigació Musicològiques «Josep Ricart i Matas»", *AEDOM. Boletín de la Asociación Española de Documentación Musical*, vol. 5, núm. 1 (1998), p. 83-87.

³¹ *Llibre Blanc del Servei de Música. La política musical*. Barcelona: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 1982, p. 16 i 63.

Fontes Musicæ Cataloniæ

Portal del Patrimoni Musical Català

López, Narcís Casanoves i Anselm Viola. La sèrie fou continuada quaranta anys després pels P. Gregori Estrada, Ireneu Segarra i Daniel Codina, en bona part gràcies al patrocini de la Generalitat de Catalunya.³²

A aquella tasca editora dels mestres montserratins, hi cal afegir l'inici de l'enregistrament de bona part d'aquest repertori a partir de 1954,³³ amb el qual s'inicià una nova via de difusió del patrimoni musical català, inèdita fins aquell moment.

Al marge, també, de les anteriors iniciatives institucionals, cal fer esment de l'encomiable labor de sensibilització i divulgació sobre l'estat dels fons musicals de Catalunya que els musicòlegs **Maria Ester-Sala i Josep M. Vilar**, ambdós formats a la Universitat Autònoma de Barcelona, van dur a terme entre els anys 1984 i 1991, i de la qual en van deixar constància en diversos articles.³⁴

³² Cf. "David Pujol i Roca (1894-1979). In Memoriam" a *Mestres de l'Escolania de Montserrat Vol. IX. Joan Cererols. Obres Completes*, V. Barcelona: PAMSA, 1981,

³³ CODINA, Daniel. "Ireneu Segarra i Malla (Ivars d'Urgell, 1917 – Montserrat, 2005)", *Revista Catalana de Musicologia*, III (2005), p. 7-9.

³⁴ ESTER-SALA, Maria – VILAR, Josep M. "Una aproximació als fons de manuscrits musicals a Catalunya", *Anuario Musical*, 42 (1987) i 44 (1989); "Els fons musicals de Catalunya: un patrimoni a revalorar", *Lligall*, 5 (1992).